

Bilaga 1: Utredning av förskola med finsk inriktning

Inledning

På nämndsammanträdet 24 april 2024 beslutade förskolenämnden om verksamhetsanpassningar i det geografiska verksamhetsområdet Centrum 2 med syfte att nå en budget i balans samt skapa en hållbar organisation. En av förskolorna som ärendet berörde var Plantagegatan 8–10, en av fyra kommunala förskolor i Göteborg med erbjudande om utbildning på både svenska och finska.

Beslutet berörde alla barn som vid tillfället hade sin placering på förskolorna, men i synnerhet bedömdes de fem finskspråkiga barnen påverkas av förändringen. I förvaltningens tjänsteutlåtande framgick att vid en tillfällig stängning skulle dessa barn erbjudas plats på förskolan Gibraltarkroken 4, tre kilometer bort, för att tillgodose önskemålet om utbildning på svenska och finska.

Förskolenämnden beslutade i enlighet med förvaltningens förslag om tillfällig stängning av förskoleverksamheten på adressen Plantagegatan 8–10 från och med den 5 augusti 2024 till den 4 augusti 2028. Förvaltningen fick samtidigt i uppdrag att utreda möjligheten att konvertera en av de närliggande förskolorna med flera avdelningar till en förskola med finskspråkig inriktning.

Bakgrund

Finskspråkig förskola

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk omfattar ett förstärkt skydd och stöd av förvaltningsområdena för språken samiska, finska och meänkieli. Göteborgs Stad är en del av det finska förvaltningsområdet vilket betyder att staden är skyldig att ge det finska språket ett förstärkt skydd och stöd. Enligt Skollagen (2010:800) kap 8 12 a § ska en hemkommun som ingår i ett förvaltningsområde enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.

Förskolor som erbjuder utbildning på minoritetsspråket finska

I Göteborg finns det från hösten 2024 tre kommunala förskolor med finskspråkig inriktning:

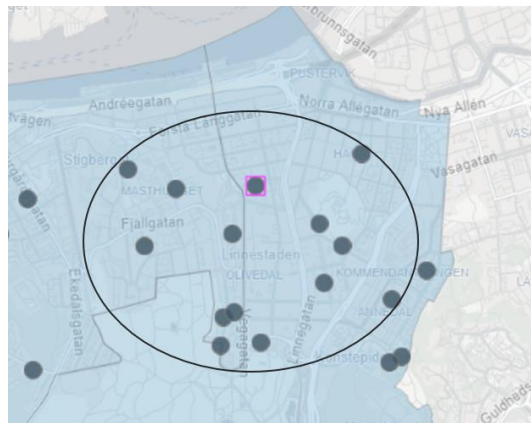
- Gibraltarkroken 4 förskola (stadsområde Centrum)
- Svetsaregatan 101 förskola (stadsområde Sydväst)
- Terapislingan 4 förskola (stadsområde Hisingen)

Förskolorna är öppna för alla barn. Utbildningen för barn med minoritetsspråket finska bedrivs på både finska och svenska. Antal finstalande personal varierar beroende på antal inskrivna barn.

Förskolenämnden har beslutat om en långsiktig plan och strategi (2022-2027) för att möta behov av finskspråkig förskola (dnr: N608-1584/21). I planen har det beslutats om aktiviteter som handlar om att se över placeringen av förskolor med finskspråkig inriktning utifrån behov, förutsättningar och ändamålsenliga lokaler. Det framgår bland annat att en utredning av lämplig placering bör innehålla kartläggning av behov samt se över hållbara resvägar för nyttjande av kollektivtrafik i anslutning till förskola. Detta för att läget ska passa så många som möjligt på gruppnivå och utifrån relevanta knutpunkter. Följande utredning förhåller sig till innehållet i planen och kommer beaktas i redovisning av resultat samt i efterföljande slutsats och diskussion.

Uppdraget till förvaltningen handlar om att utreda möjligheten att konvertera en av de närliggande förskolorna med flera avdelningar till en förskola med finskspråkig inriktning.

Förskolan Plantagegatan 8–10 (lila markering på kartan) ligger på gränsen mellan två mellanområden, Olivedal-Haga-Annedal-Änggården och Majorna-Stigberget-Masthugget i stadsområde Centrum. Tretton förskolor ligger med ett gångavstånd om max 1000 meter ifrån adressen och bedöms därmed i denna utredning som närliggande.

I förvaltningens långsiktiga plan och strategi (N608-1584/21) framgår att förskolans storlek kan påverka ekonomin och därmed enhetens förutsättningar att organisera verksamheten och utbildningen på finska. I förskoleförvaltningens inriktningsprinciper vid nybyggnation framgår att förskolor mellan en till tre avdelningar i fallande skala har högre drifts- samt investeringskostnader per avdelning än förskolor från fyra avdelningar och uppåt (N608-1622/23). Några förklaringsfaktorer till att mindre enheter har högre kostnader är att de behöver ha en högre grundbemanning för att lösa bemanning över dagen och planeringstid, samt att de i större utsträckning behöver ta in vikarier vid frånvaro.

Tabell 1. Närliggande fleravdelningsförskolor

Närliggande förskolor	Gångavstånd från Plantagegatan/meter	Minst 54 platser
Nordostpassagen 17	290	Ja
Lejonsparrés väg 3	450	Nej
Risåsgatan 7	600	Nej

Rangströmsliden 3	600	Tillfälligt stängd
Jungmansgatan 45B	700	Nej
Nordostpassagen 61	700	Ja
Skepparegången 1	700	Ja
Sveagatan 17	700	Nej
Kompassgatan 11	750	Ja
Haga Nygata 17	800	Ja
Rosengatan 6	800	Nej
Jungmansgatan 65 förskola	850	Nej
Albotorget 5	1000	Ja

Ändamålsenliga lokaler

I förvaltningens långsiktiga plan och strategi framgår att placeringen av förskolor med finskspråkig inriktning behöver ses över så att de förläggs i ändamålsenliga lokaler utifrån relevanta geografiska områden, knutpunkter och stadsområden.

Möjliga lokaler

Av de närliggande förskolorna med minst tre avdelningar är det endast två enheter, Albotorget 5 och Nordostpassagen 61, som inte står inför någon typ av planerad renovering i närtid (inom 3–4 år). Båda är inhyrda förskolor och när det gäller Albotorget har fastighetsägaren signalerat planer på att förtäta och bygga på fler lägenheter. Förvaltningen har i dagsläget ingen kännedom om när i tid det planeras.

Knutpunkt

Tabell 2. Kollektivtrafik i anslutning till förskolor med utgångspunkt från knutpunkten Järntorget

Förskola	Linje	Namn på hållplats	Avstånd till hållplats	Restid (ca)
Albotorget 5	61	Prinsgatan	870 m	11 min
	X2	Linnéplatsen	710 m	10 min
	6, 1	Olivedalsgatan	497 m	9 min
Nordostpassagen 61	61	Vegagatan	300 m	7 min
	X2	Linnéplatsen	730 m	12 min
	6, 1	Prinsgatan	790 m	10 min

Kollektivtrafiken till och från bägge förskolor går regelbundet, med cirka fem minuters mellanrum från klockan 06.00 till 18.00.

Behov

Förvaltningens långsiktiga plan och strategi gör gällande att framtida förslag och beslutsunderlag avseende placering av förskolor med finskspråkig inriktning behöver grundas i genomförda kartläggningar gällande vårdnadshavares behov och önskemål.

I april 2022 gjorde förvaltningen en stor undersökning genom en enkät riktad till samtliga vårdnadshavare, bland annat med syftet att kartlägga behov av förskola på finska. Resultatet visade att det då fanns en viss efterfrågan, cirka 30 svaranden¹. De som efterfrågade förskola med finskspråkig inriktning betonade vikten av att förskolan har en

¹ Enkäten ”Nationella minoriteter” besvarades av 2587 vårdnadshavare.

strategisk geografisk placering utifrån knutpunkter, men svaren pekade inte på någon specifik placering i något stadsområde.

Efterfrågan

Genom att följa upp placeringskapacitet, kösituation och söktryck ges en nulägesbild av efterfrågan av förskola med finskspråkig inriktning i centrum.

Historiskt sett har Plantagegatan 8-10 haft lågt söktryck och under de senaste åren har det inte funnits någon kö till förskolan.

Tabell 3. Inskrivna barn Plantagegatan 2022-2024

	Vår*	Höst*	Medel
2022	17	13	15
2023	23	13	18
2024	16	-	16

*Vår - mars och höst- oktober, respektive år.

Samma beskrivning gäller för befintlig förskola med finsk inriktning i centrum, Gibraltarkroken 4. Förskolan har en teknisk kapacitet om 90 platser. I december 2023 var 49 barn placerade och i maj 2024 57 stycken placerade på förskolan.

Placeringskapacitet

Vid placering på förskola med finsk inriktning prioriteras barn med nationella minoritetsspråket finska. Däremot går syskonförtur alltid före. Båda närliggande, fleravdelningsförskolor, Albotorget 5 och Nordostpassagen 61, har i platsprognosen inför 2025 ingen överkapacitet på platser.

Slutsats

Utredningen visar att det finns sex förskolor som utifrån kriterier närliggande med flera avdelningar skulle kunna konverteras till en förskola med finsk inriktning. Två av dessa förskolor bedöms som ändamålsenliga utifrån ett lokalperspektiv då inga planerade renoveringar finns i närtid. Båda förskolor bedöms, med utgångspunkt i förskoleförvaltningens långsiktiga plan och strategi (2022-2027) för att möta behov av finskspråkig förskola, ha hållbara resvägar för nyttjande av kollektivtrafik utifrån relevanta knutpunkter.

Utredningen visar däremot att även om det finns en överkapacitet både i nutid och närtid baserat på efterfrågan i mellanområdet Olivedal-Haga-Annedal-Änggården, så har ingen av de två identifierade förskoleenheterna någon överkapacitet, flera lediga platser, i platsprognosen inför 2025. Utredningen visar inte heller något tydligt behov av ytterligare förskola som erbjuder finskspråkig inriktning.

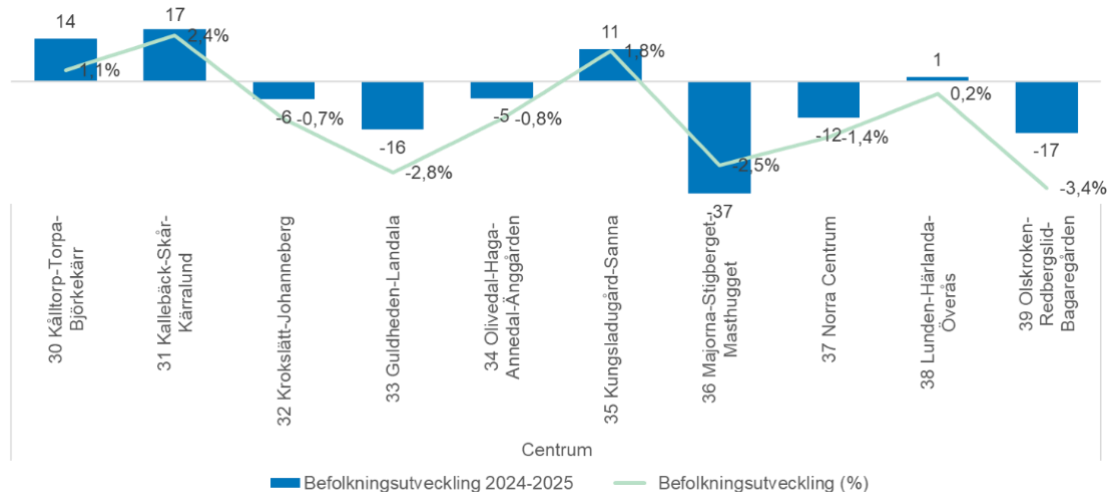
Diskussion

Generellt om befolkningsutveckling i centrum

Befolkningsutvecklingen i staden har under de senaste fem åren minskat i åldersgruppen 1-5 år och den senaste befolkningsprognosen fram till och med 2027 synliggör en fortsatt förväntad minskning. Det är en förändrad förutsättning som förskolenämnden behöver förhålla sig till i alla beslut som gäller utökning och minskning av stadens förskoleverksamhet. Centrum har i relation till övriga stadens områden haft den största

minskningen de senaste 5 åren med ett snitt på cirka 900 barn färre. På grund av den senaste tidens ekonomiska läge med höjda räntor har dock flyttmönstret förändrats något då fler väljer att stanna kvar i centrum.

I mellanområdena Olivedal-Haga-Annedal-Änggården och Krokslätt-Johanneberg som berörs i detta ärende har det varit en minskad efterfrågan på platser. Nedan diagram visar förväntad förändring mellan 2024-2025 som indikerar en fortsatt minskning.

Om efterfrågan av finsk förskola

Även om möjligheten finns att konvertera en förskola till en förskola som erbjuder finskspråkig inriktning, behöver ett sådant beslut grundas i ett behov och en långsiktighet för att vara förenligt med ambitionen som är satt i beslutad plan för finskspråkig förskola. Ett övergripande, hela staden perspektiv är viktigt att beakta för att säkerställa att prioritering av resurser och genomförande av verksamhet görs på rätt ställe.

Den enhet som idag erbjuder finskspråkig förskola i centrum, Gibraltarkroken 4 och som ligger i mellanområde Krokslätt-Johanneberg, har i dagsläget ingen efterfrågan på platser för vårdnadshavare som önskar finskspråkig inriktning för sina barn. Att konvertera ytterligare en närliggande förskola i centrum riskerar att konkurrera med den befintliga verksamheten.

För att öka efterfrågan finns andra prioriterade insatser i förvaltningens långsiktiga plan och strategi som kan vara ändamålsenliga att arbeta mer med, exempelvis rikta information så att vårdnadshavare från den sverigefinska minoriteten får information om de finskspråkiga förskolorna i ett tidigt skede, inför sitt val av förskola. Om efterfrågan på platser med finskspråkig inriktning skulle öka och Gibraltarkroken inte kan ta in fler barn behöver det finnas en plan för vilken enhet som ska öppna upp platser.

Sedan förskolenämnden beslutade om tillfällig stängning av Plantagegatan har förvaltningen sökt statsbidrag för att möjliggöra återuppförande av ambulerande förskollärare på finska. Det motsvarar inte skollagens krav att erbjuda plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska, men det tillgängliggör inslag av finsk undervisning för barn på olika förskolor i staden och kan därmed vara ett alternativ för närliggande förskolor till Plantagegatan att ta stöd av.